

■ *Technologie Web-wedergelichte*

Het internet, maar sterk verbeterd

De grote techbedrijven mogen er dan vandoor zijn met de oude idealen van het web (én uw data), er is **hoop op verandering**. Geert Lovink en Rudy van Belkom schreven beiden een boek over een beter internet en doen drie suggesties.

Door **Laurens Verhagen** Foto **Eline van Strien**

D

De smalle werkkamer van Geert Lovink aan de Amsterdamse Wubauwstraat is van boven tot onder gevuld met vakliteratuur. Filosofen, politicologen, historici en ook planken vol met internetkritiek. Evgeny Morozov bijvoorbeeld. Zijn boek *The Net Delusion* (2011) stamt

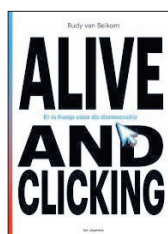
uit een tijd dat het allemaal nog hosanna was rondom internet, maar waarschuwde (toen al) voor de donkere kanten van sociale media, techbedrijven en apps. Tegenover het toen heersende cyberoptimisme plaatste Morozov een in scherpe bewoordingen geformuleerd contrapunt.

Sindsdien zijn de problemen alleen maar groter geworden. De techbedrijven zijn nog machtiger en rijker geworden, met als resultaat een breed scala aan problemen; van desinformatie, datagraaiende techbedrijven, perverse verdienmodellen tot verslavende apps. Lovink voegt nu aan die stapel boeken met internetkritiek een nieuw exemplaar toe: *Stuck on the Platform, Reclaiming the Internet*. Het internet terugvorderen, dat is nogal een belofte. Vooral omdat Lovink, lector mediastudies aan de Hogeschool van Amsterdam, zelf in dit boek constateert dat al die kritische boeken tot nu toe weinig effect hebben. 'De boodschap komt niet aan', herhaalt hij nog maar eens. 'En dat stemt nederig.'

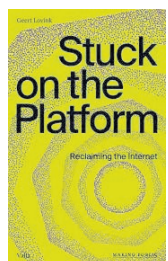
Ook Rudy van Belkom, directeur van de Stichting Toekomstbeeld der Techniek, doet in zijn boek *Alive and Clicking* een poging internet opnieuw te ontwerpen, vooral om de democratie te verbeteren: 'Een democratisch internet is de basisvoorwaarde voor democratie.'

Beide auteurs haken aan bij de hooggespannen verwachtingen die sinds een tijdje weer rondom het web zoemen. Niet voor niets wijdt het Amerikaanse techmagazine *Wired*, al sinds zijn oprichting in 1993 het lijfblad van de techoptimisten, in juni zijn omslag aan de web-wedergelichte: *A New Internet! 100% Less Evil!* En in dezelfde maand wordt in Zaanadam onder de zinderende zon het techfestival TNW gehouden. Ook hier gonst het van het door onder meer *Wired* beleden optimisme rondom 'het nieuwe internet', oftewel Web3.

Iedereen lijkt er wel over uit te zijn: ooit had je de door Sir Tim Berners-Lee bedachte eerste versie van het web, waar iedereen toegang had tot alle informatie. Met Web 2.0 ging het vervolgens fout, constateren ook Van Belkom en Lovink: toen namen de grote bedrijven het over, die de consument een platform gaven om zelf te publi-

Rudy van Belkom
Alive and Clicking - er is hoop voor de democratie

Geert Lovink
Stuck on the Platform - Reclaiming the Internet

ceren, maar er ondertussen met al zijn data vandoor gingen. In de woorden van 's werelds bekendste klokkenluider Edward Snowden (via een videoverbinding aanwezig op TNW): 'Het internet is geëvolueerd in een richting die niemand heeft gewild. *Click to continue*.' We klikken wezenloos en gedachtenloos op allerlei knoppen, waarmee we onze data vrijwillig afstaan aan de grote techbedrijven. Lovink zegt het zo in zijn boek: 'De dagen van onschuldig rondsurfen op het web zijn voorbij.'

Berners-Lee zelf is overigens de eerste om toe te geven dat het is fout gelopen. 'Ooit, veertig jaar geleden, was mijn idee: we maken een omgeving waar we met veel mensen van overal uit de wereld kunnen samenwerken', aldus de uitvinder van het web op het podium van TNW. Om daar somber aan toe te voegen: 'All got lost.' Naar eigen zeggen zag Berners-Lee 'absoluut niet aankomen' in welke richting het web na de eerste hoopvolle stappen zou evolueren. 'Er kwamen grote sites die allemaal hun eigen regels hadden en afgeschermd tuintjes.' Maar de 67-jarige Brit blijft hoopvol en zoekt het nu met een nieuw bedrijf in een oplossing waarbij consumenten hun persoonlijke gegevens in een eigen digitale kluis kunnen opslaan.

Het is een van de ideeën om de macht weer bij de consument te leggen, iets wat web3 ook belooft. De blockchain (met in het kielzog de crypto's) geldt hierbij als de smeerolie die alles mogelijk maakt, omdat hiermee centrale instanties buitenspel kunnen worden gezet. Data (zoals een bitcoin-transactie) worden in een decentraal digitaal logboek opgeslagen.

Maar web3 noch datakluis is een

wonderpil voor alle problemen, vindt zowel Van Belkom als Lovink. Beiden zoeken het in een breed arsenaal aan oplossingen, die gezamenlijk moeten bijdragen aan een ander, beter internet. Drie oplossingen.

1. EEN MEDIWIJZERE BURGER (EN POLITICUS)

De gedachte lijkt zo simpel: laat de burger stoppen met het gebruik van al die dataslurpende apps van Big Tech en alles is opgelost. Maar zo gaat het niet: we zitten vast aan onze apps omdat ze gebruiksvriendelijk en verslavend zijn, maar ook omdat onze vrienden erop zitten. In het werkstellig van grote veranderingen via de consument gelooft Lovink dan ook niet. 'Niet meer, moet ik tot mijn spijt zeggen. Het is moeilijk te accepteren, maar de pijnlijke conclusie is dat alle pogingen iets op

gang te brengen via veranderingen in individueel gedrag op niets zijn uitgelopen.'

Wat dan wel? Notificaties uitzetten kan wat helpen, zegt Lovink. Van Belkom zoekt het daarnaast ook in educatie. Niet per se mediawijsheid trouwens, maar menswijsheid: 'Neem desinformatie, dat zich sneller verspreidt dan ander nieuws. Het is de schuld van algoritmen, horen we dan. Maar het is vooral ook de menselijke natuur die ertoe leidt dat we altijd op zoek zijn naar nieuws dat onze bestaande vooroordelen bevestigt.'

Waar jongeren volgens Van Belkom beter met technologie omgaan dan volwassenen vaak denken, daar laat de politiek het afweten. Niet alleen stond er in de laatste Kieswijzer geen enkele stelling over technologie, het onderwerp is ook nagenoeg afwezig in de partijprogramma's. 'Het leeft niet', constateert de onder-